АКТИВНОСТИ ГРАЂАНСКОГ ОДЕЉЕЊА ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА

Заједничке седнице Врховног касационог суда и апелационих судова у 2017. години

Вршећи своју законску обавезу обезбеђивања јединствене судске примене права и уједначавања судске праксе одржани су састанци са представницима апелационих судова и Привредног апелационог суда ради разрешења спорних правних питања и проблема решавања старих предмета према Споразуму председника апелационих судова са председником Врховног касационог суда и распореду утврђеном за сваку годину.

У периоду између два саветовања одржани су састанци са представницима грађанских одељења и одељења за радне спорове апелационих судова и Привредног апелационог суда и то 29.9.2016. године у Крагујевцу, 22.12.2016. године у Београду, 24.3.2017. године у Новом Саду и 23.6.2017. године у Нишу. На овим састанцима разматрана су спорна питања из области опште грађанске материје и материје радног права.

На заједничкој седници одржаној 29.09.2016. године у Крагујевцу (Опленац), постављено је **питање у вези проблема солидарне одговорности и статусне промене привредног друштва "Железнице" АД Србија, у парницама по тужбама запослених, ради исплате увећане зараде за сменски рад.** О овом питању Грађанско одељење Врховног касационог суда се изјаснило кроз одлуку Рев2 1112/2016 која је разматрана на седници Грађанског одељења одржаној 23.1.2017. године у којој је изражен став да постоји солидарна одговорност матичног и новонасталог предузећа. Касније су донете и одлуке Рев2 286/16, Рев2 2614/16...

На заједничкој седници одржаној 22.12.2016. године у Београду (Хотел "Арт") значајан део питања односио се на поступак извршења.

Поводом питања **"Да ли је за спорове између привредних субјеката, без обзира на предмет спора, дакле и када спор није у вези са обављањем њихове делатности и у ситуацији када се на страни неког привредног субјекта као материјални супарничар појављује друго правно или физичко лице, надлежан привредни суд или основни суд, као суд опште надлежности?**", констатовано је да је одговор дат у закључку Грађанског одељења Врховног касационог суда "Разграничење стварне надлежности између судова опште и посебне надлежности – привредних судова" од 4.10.2010. године (Билтен ВКС 2/14).

Апелациони суд у Новом Саду је поставио питање **"Чланом 26. ЗИО је одређено да одлучујући о приговору и жалби суд не може да укине првостепено решење и да предмет упути на поновно решавање. Да ли се одредба члана односи само на забрану**

укидања решења о извршењу или се одредба члана односи и на забрану укидања и упућивања на поновно решавање свих решења првостепеног извршног суда?".

У поступку решавања спорног правног питања по захтевима Првог основог суда у Београду Ии 27144/2016 и Ии 24566/2016 на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 23.1.2017. године, усвојен је правни став "Примена члана 26. Закона о извршењу и обезбеђењу ("Службени гласник РС" 106/15), који гласи:

Правни став

Одлучујући о приговору и жалби суд не може да првостепено решење укине и предмет врати на поновни поступак, већ може да првостепено решење потврди и жалбу одбије, или ипрвостепено решење преиначи усвајањем жалбе или пак првостепено решење укине без враћања на поновни поступак и решавање.

У вези питања Апелационог суда у Нишу : **"Који је правни лек против решења којим се поступак обуставља у смислу члана 547. ст. 1. и 2. ЗИО[1] који закон треба применити",** судије су обавештене да је Грађанско одељење Врховног касационог суда на седници од 6.12.2016. године усвојило:

Правни став

Обустава извршног поступка

О жалби против решења о обустави поступка донетог по члану 547. ст. 1. и 2 ЗИО одлучује надлежни виши суд.

У вези питања Апелационог суда у Нишу које гласи: **"Да ли је Закључком Владе Републике Србије 05 бр. 401-161/2008 од 17.1.2008. године којим су обезбеђена средства ради исплате новчане помоћи ратним војним резервистима са пребивалиштем на територији седам неразвијених општина (Куршумлија, Блаце, Бојник, Лебане, Житорађа, Дољевац и Прокупље) повређено начело једнаких права и извршена дискриминација по основу места пребивалишта ратних војних резервиста са пребивалиштем на територији свих осталих општина које нису наведене у означеном Закључку Владе, Врховни касациони суд се изјаснио у својој одлуци Рев 1117/2016.** Одлука у којој је изражен став овога суда у вези права на накнаду нематеријалне штете због дискриминације у исплати ратних дневница објављена је на сајту www.vk.sud.rs.

На заједничкој седници одржаној дана 24.3.2017. године у Новом Саду поводом питања: **"Како поступити у другостепеном парничном поступку када је тужбеним**

[1] "Службени гласник РС" 106/15.

захтевом на главни износ валуте евро тражено да тужени тужиоцу плати и камату коју прописује Централна европска банка, па првостепени суд такав захтев усвоји и постављају се питања да ли везано за камату такав захтев усвоји. Постављају се питања да ли се ту ради о примени материјалног права, и ако се ради да ли то значи да другостепени суд треба да преиначи одлуку првостепеног суда у односу на камату и тужиоцу досуди камату која му припада по закону о затезној камати који се примењује од 25.12.2015. године. Судије су упознате да се Врховни касациони суд у одлуци Рев 2236/15 од 22.2.2017. године изјаснио о наведеном питању. Међутим, у образложењу одлуке којом се укида другостепена одлука у делу за камату, изражен је став да је другостепени суд "обавезавши туженог да тужиоцу на појединачно досуђене износе дуга од 25.12.2012. године до исплате плати припадајућу камату по закону о затезној камати (а тражена је камата по стопи Европске централне банке на сваки износ појединачно од дана доспелости до исплате) преиначио првостепену пресуду на штету оне парничне странке која је изјавила жалбу", а она је једина изјавила жалбу.

О питању које је потавио Апелациони суд у Нишу: **"Да ли је након доношења аутентичног тумачења одредбе члана 1, члана 5. став 1. и члана 53. ст. 1. и 2. Закона о експропријацији[2] дошло до промене досадашњег правног става и постојеће судске епраксе да се одредба члана 42. Закона о експропријацији примењује и у случајевима одређивања накнаде за одузимање или ограничење права на непокретностима које није извршено у поступку и на начин предвиђен тим законом, тзв.фактичка експропријација и уколико јесте које материјално право убудуће примењивати, јер не постоји јединствен став апелационих судова.** Судије су упознате да је Врховни касациони суд разматрао слично спорно правно питање по захтеву Основног суда у Новом Пазару и заузео правни став на седници одржаној дана 23.1.2017. године који гласи:

1. Правни основ потраживања тужиоца због проласка кабла електричне енергије ваздушним путем изнад њихових катастарских парцела је стварноправног карактера – конституисање законске стварне службености на основу члана 51. Закона о основама својинскоправних односа, а не фактичка експропријација.

2. Висина ове одговарајуће накнаде одређује се на основу члана 53. став 3. Закона о основама својинскоправних односа.

3. На застарелост ове накнаде примењује се члан 371. ЗОО - општи рок застарелости потраживања.

---

[2] "Службени гласник РС" 106/16 од 28.12.2016. године.

На заједничком састанку који је одржан дана 23.6.2017. године у Нишу грађанских одељења, одељења за радне спорове и одељења судске праксе апелационих судова у Републици Србији разматрана су спорна питања од значаја за уједначавање судске праксе.

Поводом питања Апелационог суда у Београду и правног става који је усвојен на шестој седници Грађанског одељења Апелационог суда у Београду од 22.5.2017. године који гласи:

За суђење по тужби у поступку правне заштите на основу чланова 83, 84, 85. и 101, 107. став 2, 112. и 119. Закона о јавном информисању и медијима месно је надлежан виши суд на чијем подручју се налази седиште издавача.

О овом питању се Врховни касациони суд изјаснио изјаснио у више одлука[3] , па се не прихвата правни став тог суда јер је Законом о јавном информисању и медијима[4] на другачији начин регулисана надлежност суда за одлучивање о поступку правне заштите по овом закону. Међутим, по схватању овога суда овај закон представља посебан закон само у погледу материјално-правне заштите права која представљају предмет регулисања по овом закону, док у погледу организације, уређења и седишта судова, односно њихове стварне и месне надлежности, посебни закони су Закон о уређењу судова и Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава, којима је између осталог одређено, да је за територију целе Републике Србије само Виши суд у Београду надлежан да у првом степену одлучује у споровима за накнаду штете у вези са објављивањем информација. 20 П1 167/2017 од 20.4.2017. године, П1 234/2017 од 31.5.2017. године 21 "Службени гласник РС" 83/14, 58/15 и 12/16.

Поводом питања Апелационог суда у Крагујевцу да ли је дозвољена тужба којом се тражи да суд дозволи да малолетно дете отпутује са једним родитељем, односно тужиоцем у иностранство, као и да промени пребивалиште и да надаље живи са тужиоцем у иностранству, с обзиром да други родитељ, односно тужени то не дозвољава, а претходно је донета одлука суда којом је малолетно дете поверено тужиоцу на самостално вршење родитељског права, представници апелационих судова су упознати да се о овом питању изјаснио Врховни касациони суд у одлуци Рев број 2557/06 од 1.3.2007. године којом је између осталог одређено да када дође до спора између родитеља који врши родитељско право и жели да са дететом се пресели у иностранство и убудуће тамо живи и родитеља који не врши родитељско право не дозвољава промену места пребивалишта детета, увек је о томе надлежан да одлучује суд. Из ове одлуке произилази да суд није овлашћен да уместо родитеља доноси одлуке које замењују сагласност родитеља за одвођење малолетног детета у иностраrнство, односно које замењују заједничке одлуке родитеља о

[3] П1 167/2017 од 20.4.2017. године, П1 234/2017 од 31.5.2017. године.

[4] "Службени гласник РС" 83/14, 58/15 и 12/16.

битним питањима вршења родитељског права, већ у таквој ситуацији, а руководећи се најбољим интересом малолетног детета по члану 3. Конвенције о правима детета и члану 266. став 1. Породичног закона овлашћен да наложи тужиоцу да уреди тужбу у погледу захтева који треба да буде усмерен на делимично лишење родитељског права родитеља који не даје сагласност за промену места пребивалишта детета, а у складу са одредбом члана 82. Породичног закона.

Поводом питања Апелационог суда у Нишу да ли се једногодишњи рок застарелости комуналних услуга у смислу члана 378. став 1. тачка 1. ЗОО аналогно може применити и на потраживање наплата доплатне карте за коршћење услуга превоза у градском јавном превозу судије су упознате да је Врховни касациони суд у одлуци Рев 430/2014 од 17.12.2014. године изједначио са комуналним услугама таксативно наведеним у члану 378. став 1. тачка 1. ЗОО и услугу јавног паркинга (иако није таксативно наведена у цитираној одредби ЗОО), али је предвиђена одредбом члана 4. Закона о комуналним делатностима.

У периоду између два саветовања одржано је више округлих столова у вези примене новог Закона о извршењу и обезбеђењу. На саветовању у децембру 2016. године разматрана су спорна правна питања на коме су судије Врховног касационог суда разменили ставове са јавним извршитељима. Судије Врховног касационог суда учествовале су и на заједничким састанцима виших судова и то у марту месецу 2017. године са представницима виших судова са подручја Апелационог суда у Новом Саду и мају месецу 2017. године са представницима виших судова са подручја Апелационог суда у Крагујевцу. На овим састанцима највише су разматрана спорна питања из области примене новог Закона о извршењу и обезбеђењу.

У циљу доприноса ефективној и уједначеној примени Закона о извршењу и обезбеђењу Врховни касациони суд је у сарадњи са пројектима "Унапређење ефикасности правосуђа" који се финансира из фондова Европске уније, "Подршка пословној заједници" USAID и "Подршка сектору правосуђа у Србији" који финансира Мултидонаторски поверенички фонд, организовао више састанака са судијама извршних одељења основних и виших судова са подручја апелационих судова на територији Републике Србије и то дана 13.6. и 11.7. у Београду, 20.6.2017. године у Нишу, 27.6.2017. године у Новом Саду и 4.7.2017. године у Крагујевцу. На овим састанцима разматрана су спорна питања примене Закона о извршењу и обезбеђењу, разматрани су ефекти предузетих мера у циљу повећања ефикасности рада извршних одељења и решавања старих извршних предмета.